proLékaře.cz | 29.11.2026

Smuteční oznámení: zemřel profesor MUDr. Miroslav Votava, CSc.

S hlubokým zármutkem oznamujeme, že ve středu 18. března 2020 odešel po dlouhé a závažné nemoci ve věku 78 let prof. MUDr. Miroslav Votava, CSc., dlouholetý přednosta Mikrobiologického ústavu Lékařské fakulty Masarykovy univerzity a Fakultní nemocnice u svaté Anny v Brně a jedna z předních osobností klinické mikrobiologie u nás.

Pan profesor se narodil 15. ledna 1942 v Brně, kde také prožil dětství a mládí. Maturoval v roce 1959, poté začal studovat na brněnské Lékařské fakultě Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, dnes Masarykovy univerzity. Již ve třetím ročníku jej zaujala mikrobiologie a začal na tehdejším Mikrobiologickém ústavu pracovat jako student-dobrovolník. O rok později, v roce 1961, pak začal působit pod vedením dr. Dostálka jako pomocný vědecký pracovník na detašovaném brněnském pracovišti Mikrobiologického ústavu ČSAV.

Jako čerstvý absolvent lékařské fakulty (1965) dostal, jak bylo tehdy obvyklé, umístěnku do porodnice v Českých Budějovicích. Dlouho tam však nepobyl a ještě téhož roku nastoupil jako asistent na Katedru mikrobiologie LF Univerzity Jana Evangelisty Purkyně. V roce 1979 byl MUDr. Votavovi slavnostně udělen titul kandidáta věd a ve stejném roce se stal také primářem Mikrobiologického ústavu FN u sv. Anny. V roce 1991 obhájil na LF MU habilitační práci na téma „Sérologická diagnostika EB-virových nákaz“ a byl jmenován docentem v oboru lékařská mikrobiologie. V roce 1993 vystřídal ve funkci přednosty Mikrobiologického ústavu LF MU a FN u sv. Anny v Brně prof. MUDr. et MVDr. h. c. Leopolda Pospíšila, DrSc., a tuto funkci vykonával až do roku 2010. Začátky v této nové roli nebyly jednoduché – mnoho zkušených asistentů a učitelů v té době ústav opustilo buď pro pokročilý věk, nebo proto, že odešli do soukromých laboratoří. Bylo tedy nutno vybudovat Mikrobiologický ústav prakticky znovu, a to s novými, vesměs velmi mladými pracovníky. Profesor Votava se osobně podílel na vedení svých mladých kolegů a trpělivě dohlížel na jejich rozvoj. Jeho profesní kariéra vyvrcholila v roce 2003 jmenováním profesorem v oboru Lékařské mikrobiologie.

Profesor Votava se během celé své kariéry intenzivně věnoval tvorbě učebních textů. Tato činnost vyvrcholila v letech 2001 až 2010, kdy postupně vydal, dílem sám, dílem se svými spolupracovníky, nové učebnice Obecná mikrobiologie, Speciální mikrobiologie, Lékařská mikrobiologie pro zubní lékaře, a nakonec i novou učebnici Vyšetřovací metod v lékařské mikrobiologii. Přitom byl velmi pečlivým editorem a snažil se, aby učebnice byly nejen odborně vysoce erudované, ale zároveň také srozumitelné s vysokou úrovní použitého jazyka.

Vědeckovýzkumná činnost pana profesora se datuje již od počátků jeho činnosti na ústavu. Zpočátku se pod vedením doc. MUDr. Ladislava Jandáska, CSc., věnoval odlišné vnímavosti mláďat pokusných zvířat k virové infekci oproti dospělým zvířatům. Pokoušel se také o stanovení krysího interferonu. Výsledky těchto výzkumů

promítl i do kandidátské práce „Interferon a věkový faktor při virové infekci“. V dalším výzkumu se věnoval zejména stafylokokům – v tomto směru byla velmi plodná spolupráce s naším předním veterinárním mikrobiologem, prof. MVDr. Borisem Skalkou, DrSc., z Veterinární a farmaceutické univerzity v Brně. Společně se zabývali mimo jiné produkcí stafylokokového biofilmu jako faktoru virulence. Na tyto výzkumy později navázaly další studie týkající se biofilmu, které jsou dodnes jedním z nosných výzkumných programů ústavu.

Významnou složkou práce profesora Votavy byla práce organizační. Již od roku 1979 byl vedoucím brněnského výboru Československé společnosti mikrobiologické a podílel se na organizaci jeho pravidelných seminářů a kongresů. Byl aktivní také v dalších odborných společnostech, zejména ve Společnosti pro epidemiologii a mikrobiologii – v roce 1990 se stal členem jejího hlavního výboru, později jeho místopředsedou. Profesor Votava byl již od roku 1992 členem a později místopředsedou redakční rady časopisu Epidemiologie, mikrobiologie a imunologie. Působil i v dalších redakčních radách. Od roku 1992 byl členem poradního sboru pro obor bakteriologie ve Státním zdravotním ústavu v Praze, o rok později byl jmenován členem Oborové komise pro lékařskou mikrobiologii při Vědecké radě České

proLékaře.cz | 29.11.2026

lékařské komory a o další rok později členem vědecké rady Státního zdravotního ústavu. Podílel se na atestačních zkouškách lékařů, zdravotních laborantů i jiných odborníků v mikrobiologii. Na mateřském ústavu pak zaštiťoval organizaci tradiční akce – Tomáškových dnů mladých mikrobiologů, i když výkonnými organizátory bývali jeho mladší spolupracovníci.

Pan profesor byl po celou dobu své profesní dráhy člověkem vskutku renesančním. Neklamně o tom svědčí například jeho úvahy o české mikrobiologické terminologii, o lékařských zkratkách, stejně jako jeho zájem o všeobecnou vzdělanostní úroveň posluchačů lékařské, ale i přírodovědecké fakulty. Vždy razil názor, že lékař nemá být úzce specializovaným odborníkem, ale člověkem všeobecně vzdělaným. Je třeba také zmínit jeho uměleckou činnost – je například známým grafikem, výtečným fotografem a rovněž člověkem pera – vedle odborných publikací je například autorem cyklu „Vzpomínání nad starým indexem“, který postupně vycházel v revue Universitas.

Všichni, kteří jsme měli možnost s panem profesorem dlouhé roky spolupracovat, si ho budeme připomínat nejen jako vynikajícího odborníka, ale také jako vzácného člověka s láskou k umění a dobrému vínu. Jeho dobře míněné rady pak často doceňujeme až nyní, kdy už není mezi námi.

doc. MUDr. Filip Růžička, Ph.D.,
a pracovníci mikrobiologického ústavu LF MU
a FN u sv. Anny v Brně

Po dohodě šéfredaktorů byl příspěvek otištěn i v časopise Zprávy Centra epidemiologie a mikrobiologie a v dalších odborných časopisech.